

הכרת המחשב וסביבת העבודה Windows 7

נאווה גלעד	יזום וניהול הפרויקט
מיכל הס, נאווה גלעד	ליווי הפרויקט
מיכל הס	ריכוז הפרויקט
ד"ר טובה גמליאל	מחקר וייעוץ
הוצאת הוד-עמי	פיתוח הדרכה וכתבייה
גילת עירון-בהר	עריכה לשונית

אזרחות דיגיטלית – הכרת המחשב והאינטרנט

מטרות היחידה: הכרת המחשב וסביבת העבודה

עמוד	פירוט	נושא
15	חלקי המחשב העיקריים	חלקי המחשב
16	הפעלת המחשב ומערכת ההפעלה	הפעלת המחשב
17	הכרת הרכיבים העיקריים שעל המסך	שולחן העבודה
19	כיבוי נכון של המחשב (לא באמצעות לחצן ההפעלה)	כיבוי המחשב
20	שליטה במחשב בעזרת העכבר: סימון, הפעלה וגרירה, כולל פתיחה וסגירה של חלונות	העכבר
28	שליטה במחשב באמצעות המקלדת	המקלדת
30	הבנת משמעות לחצן "אישור" בחלונות דו-שיח	אישור זה OK
31	הטקסט על המסך קטן מדי? סמן העכבר לא מספיק בולט? לא שומעים טוב את המחשב? כל הכלים והפתרונות	נגישות
36	כללי ישיבה ועבודה מול מחשב	ארגונומיה
38	הסבר על ניהול הידע במחשב	תיקיות ומסמכים
42	כיצד נראה חלקים בחלון שלא מופיעים במסך?	גוללים ורואים יותר
43	תרגול חומר הנלמד ביחידה	שיעורי בית

חלקי המחשב

כך נראה מחשב. ייתכן שהמחשב שלכם נראה אחרת: אולי המקלדת שונה, אולי העכבר מעוצב יותר, אולי רגלית המסך נראית אחרת ואולי יש ברשותכם מחשב נייד, כזה שנראה בגודל קלסר ואפשר לשים אותו בתיק וללכת – אין זה משנה את העובדה שאלה הם הרכיבים העיקריים של כל מחשב:

מחשב / מארז המחשב – ה"מוח" של המחשב.

מסך – אמצעי התצוגה.

מקלדת ועכבר – שני אמצעים שבעזרתם אנו מורים למחשב מה לעשות ולמעשה שולטים בו.

תוספים/אחר:

Disk On Key – אמצעי אחסון חיצוני של מידע.

רמקולים – באמצעותם נשמעים קולות דיבור וצלילי מוזיקה מהמחשב.

מדפסת – באמצעותה נוכל להדפיס על גבי נייר חומרים מהמחשב.

מחשב נייד – מחשב קטן וקל, שאפשר לשאת אותו לכל מקום.

הפעלת המחשב

נפעיל את המחשב...

לחצו על הכפתור
המרכזי והגדול
במארז המחשב

הכפתור בכל מחשב יכול להיראות מעט שונה (מרובע, אליפטי, עגול ועוד). הסימן יופיע תמיד כסימון ללחצן ההפעלה, בדומה למכשירים אלקטרוניים אחרים.

שימו לב – לא מומלץ לכבות את המחשב באמצעות לחצן ההפעלה. ראו הרחבה בסעיף "כיבוי המחשב".

מה קורה לאחר שלוחצים על לחצן ההפעלה?

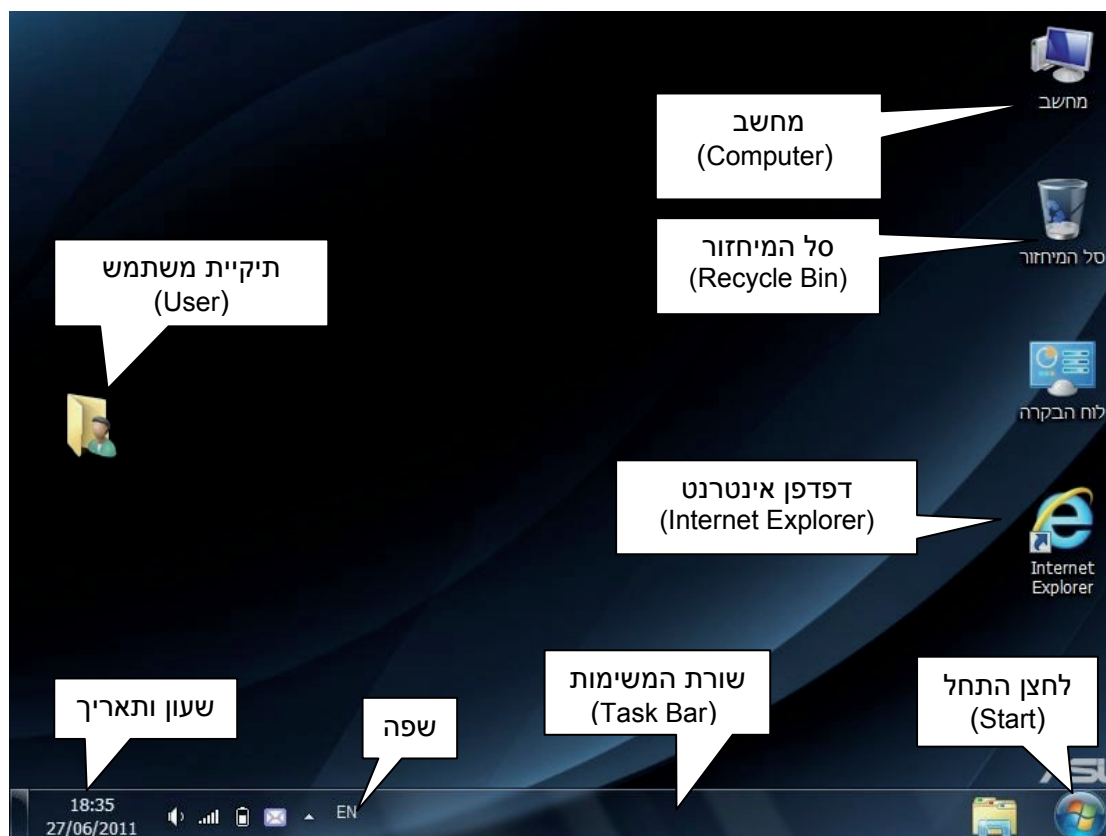
ברוב המקרים תידלק נורית קטנה הממוקמת במארז המחשב. כשמפעילים את המחשב, מערכת ההפעלה שנקראת **Windows**, או בעברית **חלונות**, נטענת באופן אוטומטי. אף שפעולת הטעינה היא אוטומטית, היא איננה מיידית. המחשב, יחד עם מערכת ההפעלה, צריכים "להתעורר" ולבצע כמה פעולות לפני שיהיו מוכנים להתחיל בעבודה. במהלך פעילות זו אפשר לראות כמה הודעות המופיעות על המסך. היו סובלניים למשך כמה דקות. משך הטעינה שונה ממחשב למחשב.

למה צריך מערכת הפעלה, אם אני רק רוצה לגלוש באינטרנט?

תפקידה של מערכת ההפעלה הוא להיות סביבת העבודה ולאפשר להפעיל תוכנות ולבצע פעולות בצורה הקלה והיעילה ביותר. בערכה זו תתואר מערכת הפעלה הנקראת **Windows 7**. למעוניינים, קיימת גם גרסה של ערכה זו המתארת את גרסת מערכת ההפעלה **Windows XP**, ואפשר להגיע אליה ולהדפיסה חינם בכתובת האינטרנט הבאה: <http://www.isoc.org.il/senior/files/02-windowsV1-F.pdf>.

שולחן העבודה – המסך שמופיע עם הדלקת המחשב

בגמר טעינת מערכת ההפעלה מתגלה לפנינו שולחן העבודה ועליו מופיעים סמלים שונים. נכיר את הסמלים הקבועים, שכמעט תמיד נוכל למצוא על שולחן העבודה.

רכיבי שולחן העבודה

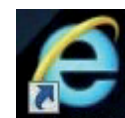
התחל (Start). לחצן זה מפעיל את תפריט העבודה הראשי של המחשב. בעזרת תפריט זה אפשר להפעיל את התוכנות השונות במחשב, כולל חלקים ממערכת ההפעלה.

מחשב (Computer). מראה את תוכן הדיסקים, התקליטורים שבמחשב. זהה ל"מחשב שלי" בגרסאות קודמות.

דפדפן אינטרנט (Internet Explorer). תוכנה לגלישה באינטרנט.

אזרחות דיגיטלית – הכרת המחשב והאינטרנט

סל מיחזור (Recycle Bin). זהו "פח האשפה" של המחשב. כל מה שתמחקו, ייזרק קודם כולל לסל המיחזור, שממנו אפשר להציל את הקבצים או למחוק לתמיד.

תיקיית משתמש (User). תיקייה המכילה את כל הדברים האישיים שלכם (מסמכים, תמונות, וידאו, מצגות ועוד). התיקייה יכולה להופיע בשם "משתמש" או אפילו בשם שלכם. זהה ל"מסמכים שלי" (My Documents) בגרסאות קודמות.

שורת משימות שורה בתחתית המסך המכילה את לחצן **התחל (Start)**, לחצן עבור כל תוכנה פעילה וסמנים נוספים.

לחצן שפה המציין את השפה שבשימוש.

שפה

שעון המחשב (גם למחשב יש שעון), המציג גם את התאריך.

שעון ותאריך

בעיה ופתרון

שולחן העבודה שלי שונה ממה שמוצג לעיל, הייתכן?

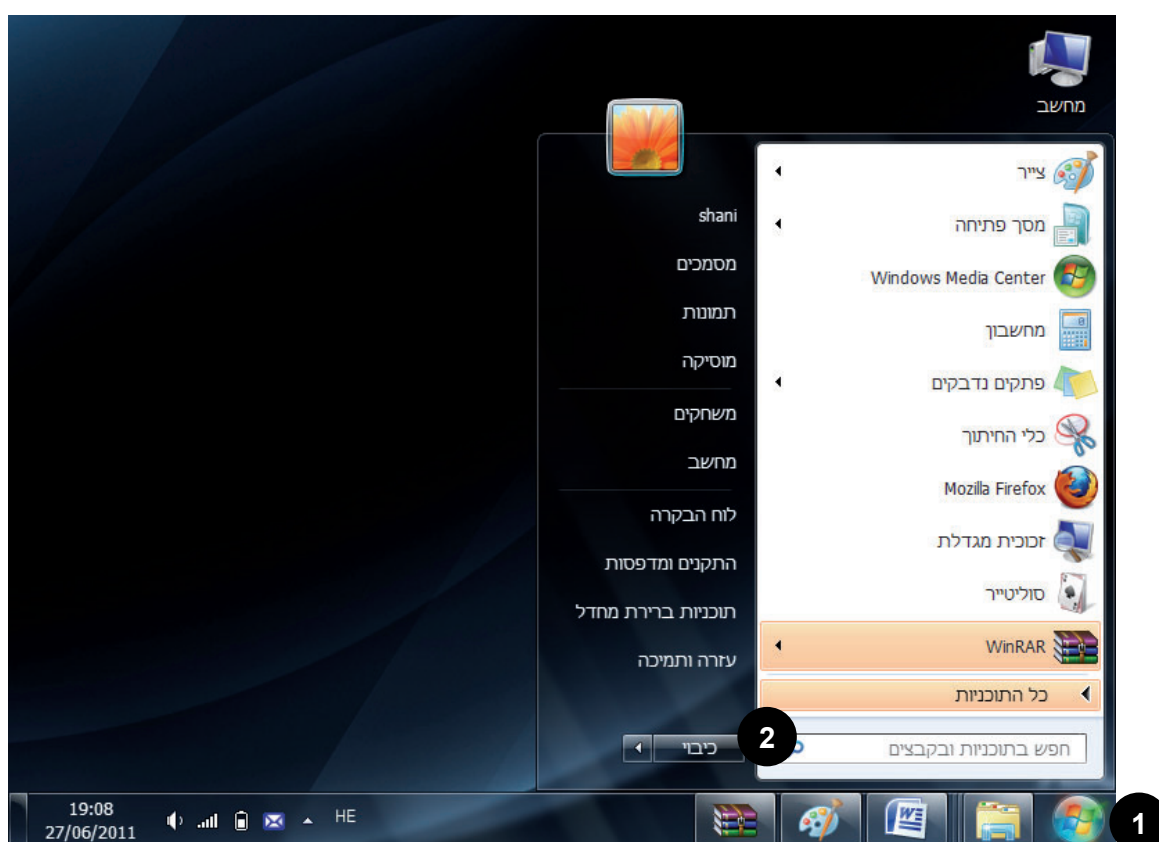
כן, בהחלט ייתכן ששולחן העבודה שלכם נראה שונה: תמונת רקע שונה, הרבה יותר סמלים. כך או כך, את הרכיבים הבאים תמיד תמצאו: מחשב (Computer), משתמש (User) סל המיחזור (Recycle Bin), דפדפן אינטרנט (Internet Explorer), שורת המשימות (Task Bar) ולחצן התחל (Start).

כיבוי המחשב

לא מכבים את המחשב בעזרת מתג ההפעלה! בסוף יום העבודה מגיע הזמן לכיבוי המחשב. כיבוי המחשב מחייב יציאה מסודרת ממערכת ההפעלה, מפני שעליה לבצע כמה פעולות אחזקה לפני "כיבוי אורות". אם עדיין אינכם שולטים בעכבר, אנא עברו הלאה. כשתרצו לכבות את המחשב, חזרו לפה. כדי לכבות את המחשב:

1. לחצו על הלחצן **התחל** (Start).

2. בחרו **כיבוי** (Shut Down).

מערכת ההפעלה מתחילה בתהליך הכיבוי ובסיומו המחשב יכבה.

בעיה ופתרון

מה לעשות כשהמחשב תקוע ולא מגיב כשמנסים לכבותו?

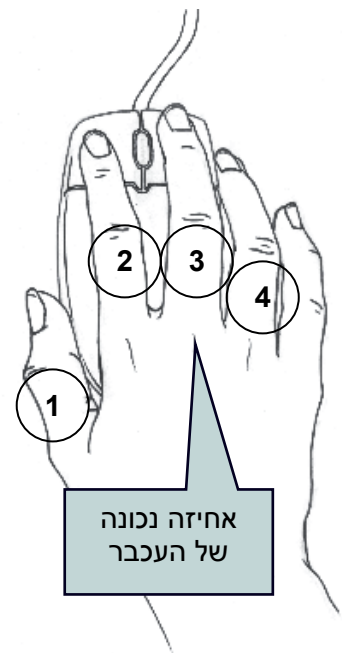
לעתים המחשב נראה כאילו הוא "קפוא" ולא ניתן לבצע בו כל פעולה, אפילו לא לכבות אותו. הדרך היחידה להתגבר על הבעיה היא להקיש במקלדת **Alt+Ctrl+Delete**. לחצו והחזיקו ביד שמאל את המקשים **Ctrl** ו-**Alt** ובעזרת יד ימין הקישו קלות על **Delete**. עכשיו שחררו את כל המקשים.

העכבר

העכבר הוא אמצעי השליטה הטוב ביותר ב-Windows, אחרי המקלדת. בטלויזיה שולטים בעזרת השלט (או בעזרת לחצנים במכשיר עצמו) ובמחשב שולטים בעזרת העכבר (או בעזרת המקלדת).

הפעלת העכבר אינה פעולה טבעית לרוב המשתמשים החדשים במחשב, אך אל דאגה. כל פעולה בעכבר אפשר לבצע גם בעזרת המקלדת, ובהמשך נראה לכם איך לשלוט בעזרת העכבר ואיך לשלוט בעזרת המקלדת.

כך עושים זאת נכון: פורשים את כל כף היד על העכבר, כשהוא מונח על המשטח או השולחן, כשהאצבע (2) והאמה (3) ממוקמות בעדינות על לחצני העכבר. בעכבר עצמו צריך לגעת בכל כף היד, כאילו הנחתם את היד על כרית. יש לאפשר לשורש כף היד לגעת במשטח שעליו מונח העכבר ואז להרפות את השרירים המכווצים.

יש להניח את האגודל (1) צמוד לדופן השמאלית של העכבר ואת הקמיצה (4) צמוד לדופן הימנית של העכבר.

אם התנוחה של היד אינה נוחה, עליכם לוודא ששורש כף היד נשען על השולחן. אם המרפק באוויר, אתם תתעייפו מהר מאוד והיד תצנח מעייפות. יש אביזרים שונים שאפשר לרכוש שיקלו עליכם וישמרו על מנוחת כף היד בעת האחיזה בעכבר.

כדי לשלוט בעכבר צריך ללמוד איך להזיז אותו

על שולחן העבודה אתם רואים חץ – זהו סמן העכבר.

1. הצמידו קלות את האגודל (1) ואת הקמיצה (4) לעכבר.

2. הניעו את העכבר בעדינות ימינה/שמאלה, מטה/מעלה.

למעשה אינכם מחויבים לנוע על שום קו דמיוני. אתם יכולים להניע את העכבר להיכן שאתם רוצים על גבי השולחן.

אזרחות דיגיטלית – הכרת המחשב והאינטרנט

תרגיל הזזת העכבר

קחו לכם את הזמן והזיזו את הסמן ברחבי שולחן העבודה. נסו לשלוט בתנועת העכבר על המסך. פעם נועו מהר ופעם לאט. הסירו מדי פעם את היד מהעכבר. הרפו אותה וחזרו לתרגול.

שליטה במחשב בעזרת העכבר

תקשורת עם המחשב נעשית בעזרת העכבר והמקלדת. כדי שהמחשב ידע על מה אנחנו "מדברים" איתו, יש להתחיל בסימון. סימון של סמל או כל דבר אחר על גבי המסך נעשה בלחיצה על הלחצן השמאלי של העכבר. זאת עושים בעזרת האצבע (2).

הדרך שבה האגודל (1) והקמיצה (4) חובקים את העכבר מונעת ממנו לזוז/לקפוץ בשעה שאתם לוחצים קלות עם האצבע (2). אל תנעצו את האצבע בעכבר, אלא לחצו כלפי מטה בעדינות, ברכות. כדי להורות למחשב מה עליו לעשות, עליכם לסמן ואחר כך להפעיל.

שינוי תצוגת העכבר והסבר על מה העכבר מצביע

תמונת צג העכבר על גבי המסך תיראה כמו חץ לבן, שיסייע לכם להבין על מה אתם מצביעים במסך.

עם זאת, לעתים סמל העכבר משתנה, כדי לסמן לנו משהו מיוחד בעמוד. לדוגמה, לעתים יכול סמל העכבר להשתנות לצורת יד לבנה שמצביעה , כדי שנבין שצד העכבר מצביע על כפתור שאפשר ללחוץ עליו.

נוסף על כך, נסו להזיז את העכבר לצד ימין למטה והצביעו באמצעותו על הלחצן **התחל**, אך אל תלחצו. שימו לב שלאחר כמה שניות תופיע קובייה צהובה קטנה, ובה שם הלחצן שעליו אתם מצביעים (במקרה שלנו, **התחל**).

פונקציה זו נועדה למקרים שבהם יש לחצנים שאתם לא מכירים, כך ברוב המקרים תוכלו להצביע על הלחצן, להמתין כמה שניות, ויופיע שמו.

תרגיל סימון בעזרת העכבר

1. הזיזו את העכבר על גבי שולחן העבודה עד שסמן העכבר יהיה מעל **סל המיחזור** (Recycle Bin).

2. לחצו קלות על הלחצן השמאלי של העכבר בעזרת האצבע (2). כעת מסביב לסל המיחזור יש ריבוע בצבע תכלת. המשמעות היא שסימנתם אותו.

בעיה ופתרון

התכוונתם רק לגעת בסמל סל המיחזור ופתאום קרה משהו שלא ציפיתם: נפתח חלון מרובע שבקצהו מופיע . הזיזו את העכבר על גבי שולחן העבודה עד שסמן העכבר יהיה מעל סימן של החלון שנפתח. לחצו על הלחצן השמאלי של העכבר.

המשיכו בתרגיל

3. הזיזו את העכבר על גבי שולחן העבודה עד שסמן העכבר יהיה מעל הסמל של **Internet Explorer**.

4. לחצו קלות על הלחצן השמאלי של העכבר בעזרת האצבע (2). כעת, סביב הסמל Internet Explorer יש ריבוע תכלת – המשמעות היא שסימנתם אותו.

5. בלי ללחוץ על הלחצנים בעכבר, הזיזו אותו על גבי שולחן העבודה עד שסמן העכבר יהיה בשטח "ריק".

6. לחצו קלות על הלחצן השמאלי של העכבר בעזרת האצבע (2), ו"שחררתם" את הבחירה הקודמת.

7. הזיזו את העכבר על גבי שולחן העבודה עד שסמן העכבר יהיה על הלחצן **התחל** (Start), הנמצא בשורת המשימות בתחתית המסך (כששפת הממשק היא עברית –

הלחצן **התחל** יופיע בצד ימין. כששפת הממשק היא אנגלית או שפה לטינית אחרת, הלחצן **Start** יופיע בצד שמאל).

אזרחות דיגיטלית – הכרת המחשב והאינטרנט

8. לחצו קלות על הלחצן השמאלי של העכבר בעזרת האצבע (2), ולפניכם מופיע תפריט.

9. ודאו שסמן העכבר יהיה על הלחצן **התחל** (Start).

10. לחצו על הלחצן השמאלי של העכבר – והתפריט ייעלם.

אחרי סימון הגיע הזמן להפעיל

נניח שעל השולחן שלכם מונח טלפון. על ידי הנחת היד עליו (דומה לסימון) עדיין לא הפעלנו אותו, נכון? יש שלוש דרכים להפעיל באמצעות העכבר, לאחר סימון (המספרים בסוגריים מתייחסים למספר המופיע בתרשים בסעיף "עכבר"):

⊙ דרך אחת: על ידי לחיצה כפולה על הלחצן שמאלי בעכבר בעזרת האצבע (2).

⊙ דרך נוספת:

1. לחיצה על הלחצן הימני בעכבר (3) שתגרור פתיחה של רשימת אפשרויות.

2. לחיצה על הלחצן השמאלי של העכבר (2) על הפעולה הרצויה מתוך הרשימה שנפתחה (**פתח**).

⊙ דרך נוספת:

1. לחיצה בודדת על הלחצן השמאלי של העכבר (2).

2. הקשה על המקש **Enter** במקלדת.

נתרגל שיטות אלו תוך פתיחת **סל המיחזור** (Recycle Bin) ו**מחשב** (Computer) כדי לראות מה שיש בתוכם.

לחיצה כפולה

1. הזיזו את העכבר עד שסמן העכבר יהיה מעל סל המיחזור.

2. לחצו שתי לחיצות רציפות על הלחצן השמאלי בעכבר בעזרת האצבע (2). אם הצלחתם לפתוח את סל המיחזור, עברו לסעיף 4 שבהמשך.

בעיה ופתרון

אם לחצתם שתי לחיצות רצופות ולא קרה דבר, זה הזמן "לדבר" בדרך שונה. יש שלוש אפשרויות לעשות זאת, שתיים מהן מפורטות בשני סעיפים להלן ("לחיצה ימנית בעכבר" ו"לחיצה שמאלית + Enter"), השלישית תוסבר בסעיף "נגישות".

לחיצה ימנית בעכבר

1. הזיזו את העכבר עד שסמן העכבר יהיה מעל סל המיחזור.
2. לחצו פעם אחת לחיצה ימנית בעכבר בעזרת האמה (3).
3. בעזרת הלחצן השמאלי (2) בעכבר לחצו **פתח** (Open) בתפריט שנפתח. ייפתח חלון סל המיחזור. אם בסל המיחזור יש פריטים, הם יוצגו.
4. הזיזו את העכבר עד שסמן העכבר יהיה מעל סימן של החלון שנפתח.
5. לחצו על לחצה שמאלית בעכבר (2) והחלון של סל המיחזור ייסגר.

לחיצה שמאלית בעכבר ו-Enter

1. הזיזו את סמן העכבר כך שיהיה מעל **מחשב** (Computer).
2. לחצו לחיצה שמאלית בודדת בעכבר בעזרת האצבע (2).
3. לחצו על מקש **Enter** במקלדת, וייפתח חלון מחשב.
4. הזיזו את העכבר עד שסמן העכבר יהיה מעל סימן של החלון שנפתח.
5. לחצו לחיצה שמאלית בעכבר (2).

סימנתם. רוצים לבטל את הסימון?

סימנתם סמל בשולחן העבודה, אבל אינכם מעוניינים להפעיל אותו. במקום זאת אתם מעוניינים לבטל את הסימון.

לחצו על הלחצן השמאלי (2) של העכבר כשסמן העכבר עומד על מקום "ריק" (לא על סמל).

אזרחות דיגיטלית – הכרת המחשב והאינטרנט

סימנתם. רוצים לסמן משהו אחר?

סימנתם סמל בשולחן העבודה, אבל אינכם מעוניינים להפעיל אותו. במקום זאת אתם מעוניינים להפעיל סמל אחר.

לחצו על הלחצן השמאלי של העכבר כשסמן העכבר עומד על הסמל שאותו אתם רוצים לבחור.

רוצים לשלוט בסידור הסמלים שעל גבי שולחן העבודה?

1. הזיזו את העכבר עד שסמן העכבר יהיה מעל מקום "ריק".
2. לחצו על הלחצן הימני של העכבר בעזרת האמה (3) כדי להציג תפריט.
3. הזיזו את הסמן מעל האפשרות **תצוגה (View)** כדי להציג תפריט נוסף.
4. הזיזו את הסמן מעל האפשרות **סדר סמלים באופן אוטומטי (Auto Arrange Icons)**.
5. לחצו על הלחצן השמאלי של העכבר.

כיצד מזיזים סמל על גבי שולחן העבודה?

מה עושים כשרוצים להזיז את הטלפון המונח על שולחן העבודה? קודם כול מניחים עליו את היד ואחר כך מזיזים אותו. כך עושים בדיוק במחשב. בואו נתרגל עכשיו את הזזת סמל סל המיחזור (Recycle Bin).

1. הזיזו את העכבר עד שסמן העכבר יהיה מעל **סל המיחזור (Recycle Bin)**.
2. לחצו על הלחצן השמאלי של העכבר והחזיקו את האצבע (2) לחוצה.
3. גררו את העכבר ימינה/שמאלה, מטה/מעלה כשהאצבע עדיין לחוצה.
4. שחררו את לחצן העכבר וסל המיחזור נמצא במיקום אחר.

בעיה ופתרון

אם סמל סל המיחזור (או כל סמל אחר שהזזתם) "קפץ" חזרה למקומו, אז:

1. הזיזו את העכבר על גבי שולחן העבודה עד שסמן העכבר יהיה מעל מקום "ריק".
2. לחצו על הלחצן הימני של העכבר כדי להציג תפריט.

אזרחות דיגיטלית – הכרת המחשב והאינטרנט

3. ללא לחיצה הזיזו את הסמן מעל האפשרות **תצוגה** (View) כדי להציג תפריט נוסף.
4. ללא לחיצה הזיזו את הסמן מעל האפשרות **סדר סמלים באופן אוטומטי** (Auto Arrange Icons) – תוכלו לראות שליד אפשרות זו יש סימן , כלומר אפשרות זו פעילה.
5. לחצו לחיצה שמאלית בעכבר כדי לבטל את סידור הסמלים האוטומטי.

תרגיל הזזת חלון

1. הזיזו את העכבר עד שסמן העכבר יהיה מעל **סל המיחזור** (Recycle Bin).
2. לחצו פעמיים לחיצה שמאלית בעכבר (לחיצה כפולה).
- או
- לחצו לחיצה ימנית בעכבר ובחרו **פתח** (Open) מתפריט הקיצור.
3. לחצו לחיצה שמאלית בעכבר על כותרת החלון הכחולה והחזיקו את האצבע (2) לחוצה.
4. גררו את העכבר ימינה/שמאלה, מטה/מעלה כשהאצבע עדיין לחוצה. אתם מניעים את הסמן והחלון זז.
5. שחררו את לחצן העכבר, והחלון יימצא במיקום אחר.
6. הזיזו את העכבר על גבי שולחן העבודה עד שסמן העכבר יהיה מעל הגבול הימני או השמאלי של מסגרת חלון **סל המיחזור** (Recycle Bin). סמן העכבר ישנה צורה מחץ אל חץ דו-ראשי .
7. לחצו לחיצה שמאלית בעכבר והחזיקו את האצבע (2) לחוצה.
8. גררו את העכבר ימינה/שמאלה, מטה/מעלה כשהאצבע עדיין לחוצה. אתם מניעים את הסמן והחלון משנה גודל (רחב או צר יותר).
9. שחררו את לחצן העכבר כדי לקבוע את גודל החלון.
10. הזיזו את העכבר על גבי שולחן העבודה עד שסמן העכבר יהיה מעל סימן של החלון שנפתח.
11. לחצו לחיצה שמאלית בעכבר כדי לסגור את החלון.

רוצים לסגור את החלון, להסתירו או לשנות את גודלו על המסך?

לכל חלון יש כותרת ובתוכה שלושה לחצנים: פעם פעם ופעם .

⊙ בלחיצה על לחצן **סגור חלון** ייסגר החלון.

⊙ בלחיצה על לחצן **מזער חלון** החלון ייעלם מעל שולחן העבודה אבל לא ייסגר. תוכלו לראות אותו "חי ונושם" בשורת המשימות.

⊙ אם מופיע הלחצן **שחזר חלון** זאת אומרת שהחלון פרוש על פני כל המסמך. כדי להקטינו לכל גודל שתחפצו, יהיה עליכם קודם ללחוץ על לחצן ורק אז לגרור את מסגרת החלון לגודל הרצוי.

⊙ אם מופיע הלחצן **הגדל חלון** זאת אומרת שהחלון אינו פרוש על פני כל המסמך. כדי להגדיל את החלון כך שיתפרש על כל המסמך יש ללחוץ על לחצן **הגדל חלון** .

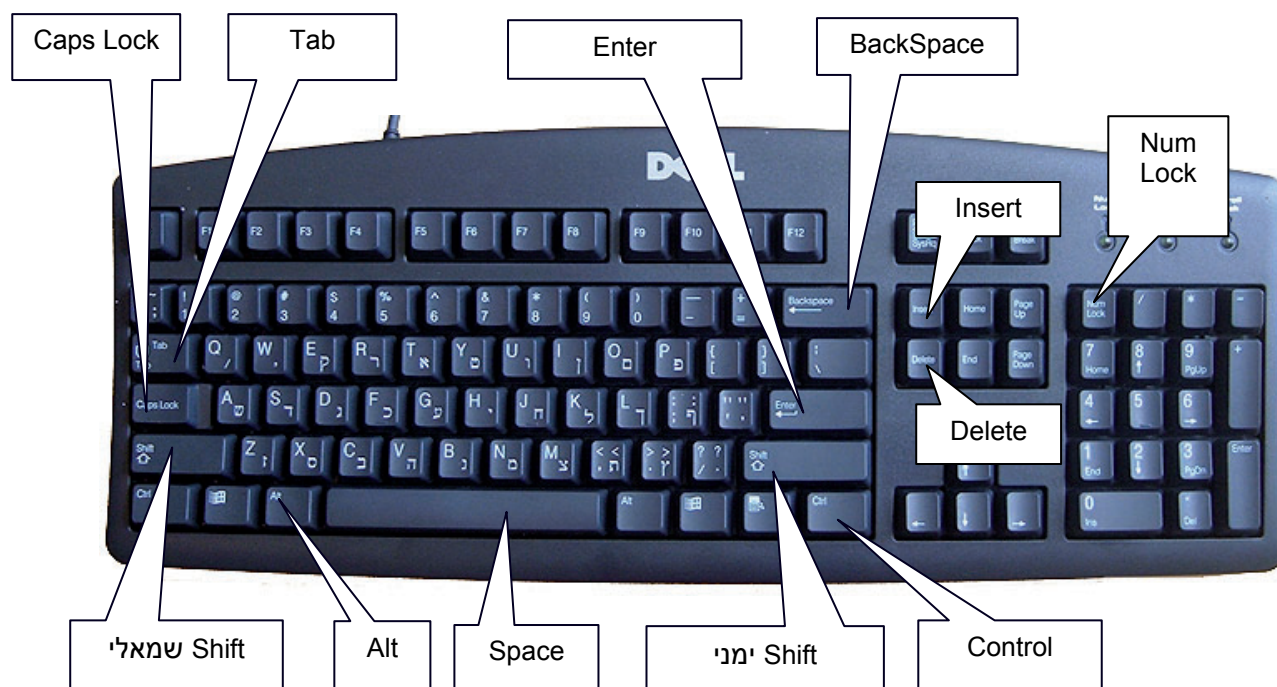
כדאי לזכור שכמעט לכל פעולה המבוצעת על ידי העכבר יש תחליף של צירוף מקשים כלשהו במקלדת.

נסכם את פעולות העכבר:

מה אתם עושים עם העכבר?	מה קורה במחשב?
מזיזים את העכבר	הסמן נע על פני המסך
לוחצים פעם אחת על הלחצן השמאלי	סימון
לוחצים לחיצה כפולה על הלחצן השמאלי או – לוחצים לחיצה ימנית ולחיצה שמאלית על האפשרות הרצויה או – לוחצים לחיצה ימנית, מסמנים על ידי מיקום החץ את האפשרות הרצויה ומקישים Enter	הפעלה
לוחצים לחיצה ימנית	פתיחת אפשרויות פעולה נוספות
לוחצים על הלחצן השמאלי, מחזיקים אותו לחוץ ומזיזים את העכבר	גרירה

המקלדת

המקלדת מאפשרת לנו לשלוט במחשב ולכתוב טקסט. אנשים שאינם יכולים להשתמש בעכבר, או שמעדיפים זאת מטעמי נוחות, יכולים לבצע את כל הפעולות באמצעות המקלדת, או לבצע רק פעולות מעטות בעזרת העכבר.

ייתכן שהמקלדת שלכם נראית אחרת. יש סוגים רבים של מקלדות, אבל לכל מקלדת אותם חלקים:

מקשי אותיות – קבוצת המקשים המרכזית.

מקשי ספרות – נמצאים בצד ימין של המקלדת ובחלק העליון שלה.

מקשי F – נמצאים בחלק העליון של המקלדת.

מקשי חצים – נמצאים בין מקשי הספרות למקשי האותיות ועל מקשי הספרות מצד ימין.

אזרחות דיגיטלית – הכרת המחשב והאינטרנט

הפעולה	המקשים המתאימים
הקלדת אותיות בעברית ובאנגלית (שימו לב שעל כל מקש יש אות באנגלית ואות בעברית. בעברית יש מקשים שונים לאותיות רגילות ולאותיות סופיות)	מקשי אותיות
הקלדת מספרים	מקשי מספרים (בחלק עליון של המקלדת או בצד ימין שלה)
רווח בין אותיות ומילים	Space
מעבר לשורה חדשה	Enter
מחיקה לאחור (נגד כיוון הכתיבה)	Backspace
מחיקה קדימה (עם כיוון הכתיבה)	Delete
מעבר מאות לאות, משורה לשורה, במסמך	בעזרת החצים ימינה/שמאלה למעלה/למטה
מעבר מעברית לאנגלית וחזרה	Alt + Shift (בצד שמאל או ימין במקלדת)
כתיבת אות ראשית באנגלית (Capital Letter)	Shift + אות באנגלית
לכתיבת כמה אותיות ראשיות באנגלית (capital letters) יש ללחוץ על המקש לפני שמתחילים להקליד ושוב לאחר שרוצים להפסיק להקליד אותיות ראשיות	Caps Lock
פעולות שונות בשילוב עם מקשים שונים (את המקשים השונים נלמד בהמשך הקורס)	Ctrl + מקשים שונים
סימנים מיוחדים	Shift + מקשי המספרים למעלה

את נושא הקלדת הטקסט נלמד כשנפעיל את תוכנת Word, שבעזרתה נכתוב מכתב, מאמר או הזמנה לאירוע.

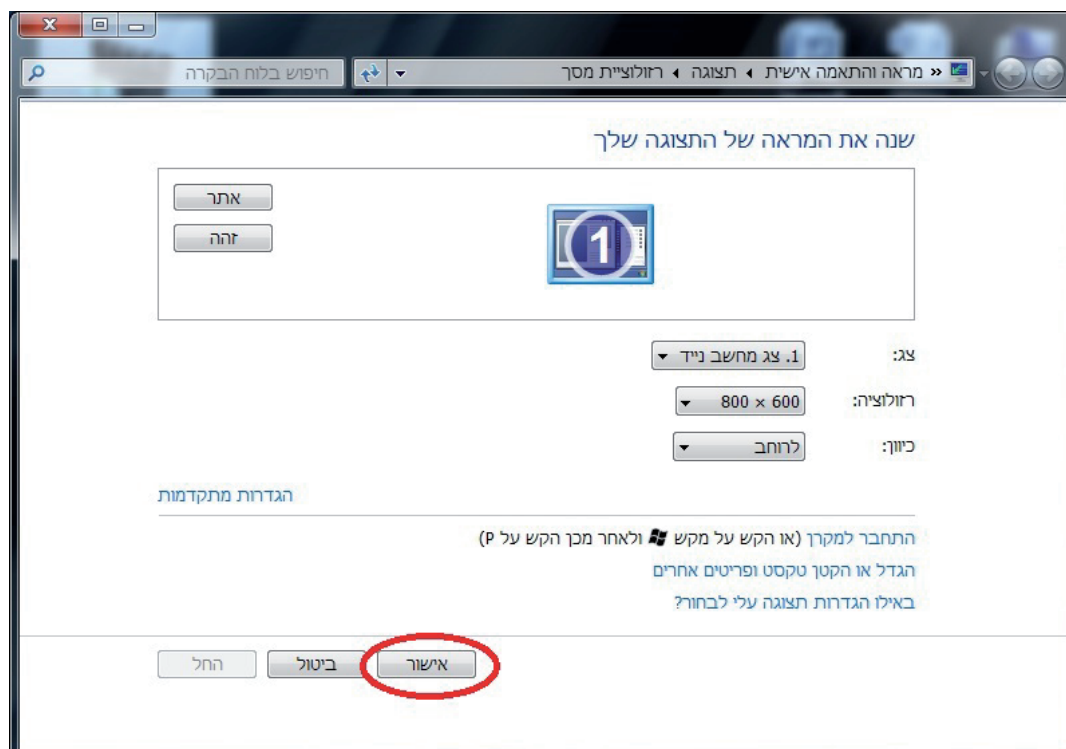
כשצריך להקיש על שני מקשים (למשל הקשה על Shift+5 ליצירת הסימן %) תמיד יש להקיש קודם על המקש הראשון הכללי (כמו Alt או Ctrl או Shift), להחזיק את המקש לחוץ, ובעזרת אצבע אחרת להקיש קצרות על המקש השני שמצוין (במקרה זה 5), ואז לשחרר את שני המקשים יחד.

אישור זה OK

הדו-שיח שלכם עם תוכנת חלונות מתנהל בחלקו בעזרת... חלונות, להם קוראים **חלונות דו-שיח**. חלון דו-שיח ייפתח כשמערכת ההפעלה זקוקה למידע נוסף לביצוע הפעולה והוא יוצג עליו. היא תציג בפניכם חלון שבו תצטרכו לבחור, ובסיום חובה עליכם ללחוץ **אישור** (OK), אחרת שום דבר לא יתרחש.

כל עוד חלון הדו-שיח מוצג, מערכת ההפעלה מחכה לכם.

דוגמה לחלון דו-שיח עם לחצן **אישור**:

נגישות

השליטה במחשב מתבצעת בעזרת המקלדת, העכבר והמסך. לאנשים הסובלים מקשיים פיזיים הקשורים בראייה, בתנועה או בשמיעה, יש אפשרויות רבות לכוון מערכת ההפעלה כדי שהשימוש בה יהיה פשוט ונוח.

רואים קטן? מתקשים לראות את הסמלים על המסך? כיצד אפשר להגדיל את הסמלים ואת התצוגה על המסך?

אם הסמלים על המסך נראים לכם קטנים ואתם מתקשים לקרוא את הטקסט, זה הזמן לערוך כמה שינויים בתצוגה.

כך מגדילים את הטקסט על גבי המסך:

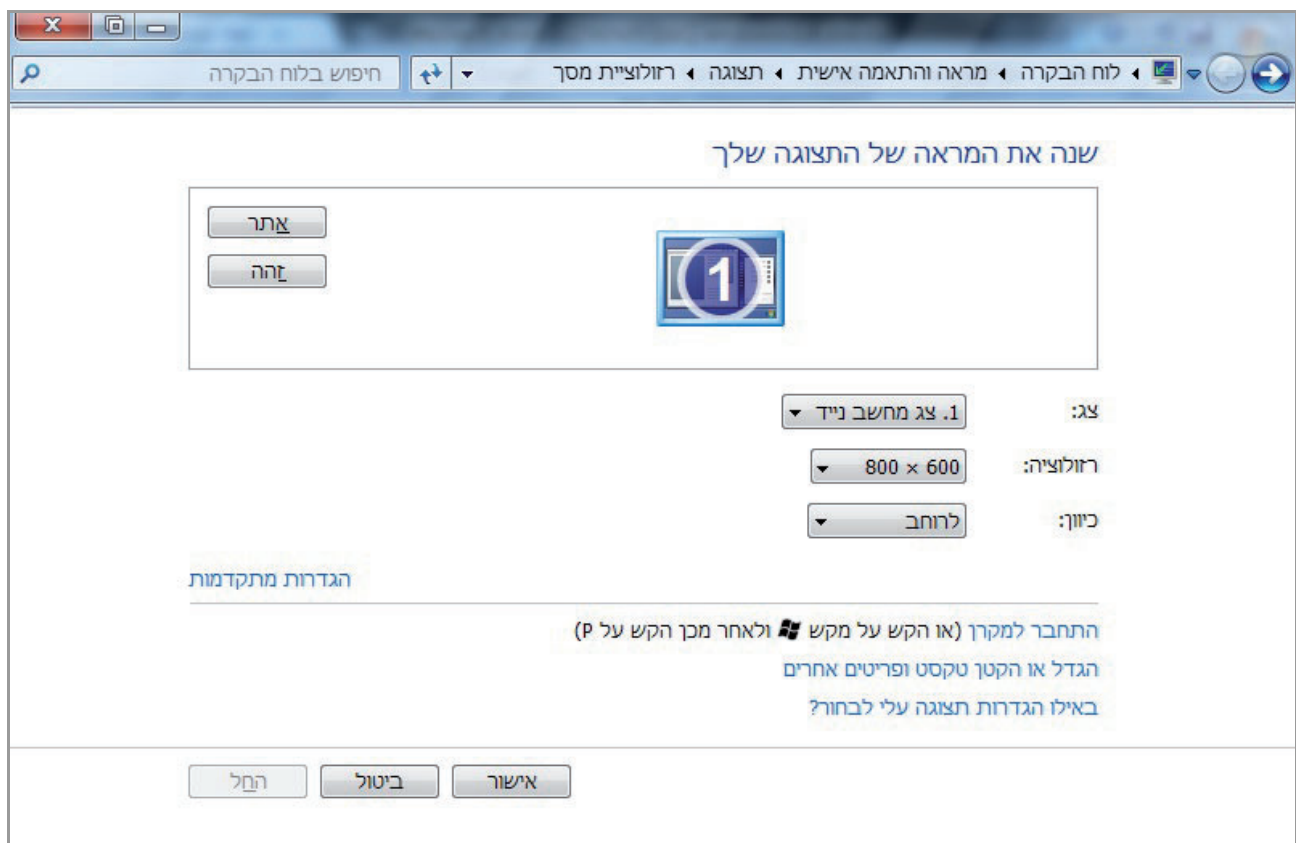
1. לחצו על תפריט **התחל** (Start).
2. לחצו על **לוח הבקרה** (Control Panel).
3. מצאו את הקטגוריה **מראה והתאמה אישית** (Appearance and Personalization).

בעיה ופתרון

אם אינכם רואים את **מראה והתאמה אישית**, לחצו על **הצג לפי** (View By) ובחרו באפשרות **קטגוריה** (Category).

4. תחת הקטגוריה, לחצו על **כוון את רזולוציית המסך** (Adjust Screen Resolution), וייפתח המסך הזה:

5. לחצו על **רזולוציה** (Resolution), ובחלון שייפתח גררו את המחווין.

להגדלה גררו למטה, לכיוון **נמוכה**.
להקטנה גררו לכיוון מעלה, לכיוון **גבוהה**.

6. לחצו **אישור** (OK).

איך מגדילים את הסמלים שעל שולחן העבודה?

1. לחצו על תפריט התחל (Start).
2. לחצו על לוח הבקרה (Control Panel).
3. לחצו על הכותרת מראה והתאמה אישית (Appearance and Personalization).

בעיה ופתרון

אם אינכם רואים את מראה והתאמה אישית (Appearance and Personalization), לחצו על הצג לפי (View By) ובחרו באפשרות קטגוריות (Category).

4. כעת, לחצו על הגדל או הקטן טקסט ופריטים אחרים (Make Text and Other Items Larger Or Smaller).

5. בחרו בגודל הרצוי. בצד שמאל של החלון יש הדגמה שתראה לכם את ההבדל בין הגדלים השונים.

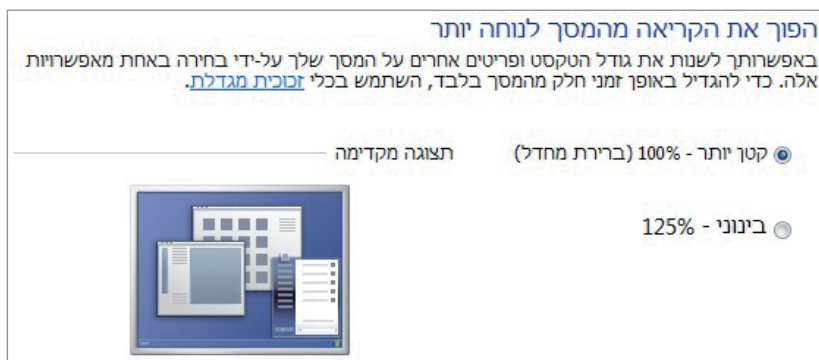
6. לחצו על הכפתור החל.

7. סגרו את חלון מראה

והתאמה אישית

(Appearance and)

(Personalization).

רוצים לראות עוד יותר גדול?

זכוכית מגדלת

1. לחצו על תפריט התחל (Start).
2. לחצו על לוח הבקרה (Control Panel).
3. לחצו על נוחות גישה (Ease of Access).
4. לחצו על הכותרת מרכז נוחות הגישה (Ease of Access Center).
5. לחצו על הפעל זכוכית מגדלת (Start Magnifier).

שימו לב למה שקרה. המסך גדל.

6. הזיזו את סמן העכבר לחלקו התחתון של המסך ותראו שהמסך יורד איתכם, ממש כמו זכוכית מגדלת.

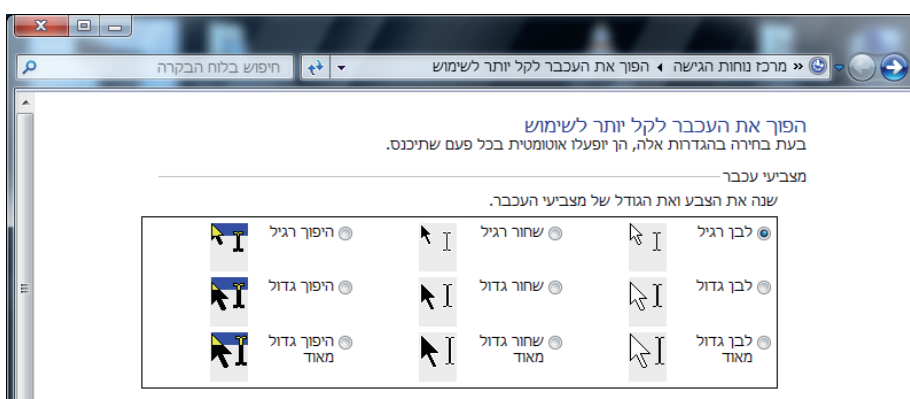
כדי לחזור לתצוגה הרגילה:

1. חזרו עם העכבר למעלה, ולחצו שוב על **הפעל זכוכית מגדלת** (Start Magnifier).
2. כעת, בחלון הקטן שנפתח לחצו על הסימן כדי לסגור את החלון.

סמן העכבר לא מספיק בולט או לא מספיק גדול?

1. לחצו על תפריט **התחל** (Start).
2. לחצו על **לוח הבקרה** (Control Panel).
3. לחצו על **נוחות גישה** (Ease of Access).
4. לחצו על הכותרת **מרכז נוחות הגישה** (Ease of Access Center).
5. בחלון שנפתח, גללו עם העכבר למטה, ולחצו על **הפוך את העכבר לקל יותר לשימוש** (Make The Mouse Easier to Use).

כעת תוכלו לבחור האם תרצו את סמן העכבר בגודל רגיל, גדול או גדול מאוד, וכן אם תרצו שיהיה בצבע שחור במקום לבן. כדי לבחור:

1. לחצו על הנקודה הקטנה הצמודה לאפשרות שתמצאו.

2. בתחתית החלון לחצו על **לחצן החל** (Apply).

3. כעת תוכלו לראות שסמן העכבר השתנה לפי בחירתכם.

4. לחצו **אישור** (OK).

הלחיצה הכפולה בעכבר לא נוחה?

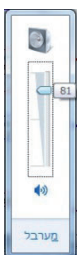
יש להיכנס להגדרות העכבר ולשנות את ההגדרות כך שיהיה לכם נוח יותר לעבוד, כמו למשל לשנות את המרווח בין שתי הלחיצות הכפולות.

לא שומעים

אם הפעלתם מצגת, סרט וידאו או קובצי קול ואינכם שומעים, כך עליכם לפעול:

1. ודאו שיש לכם רמקולים (רמקולים יכולים להיות כחלק מהמסך, בדומה לטלוויזיה, או חיצוניים. בכל מקרה יש לוודא את הימצאותם).
2. ודאו שהרמקולים מחוברים למחשב (בדרך כלל יש שני רמקולים המחוברים בכבל ביניהם, ויש עוד כבל היוצא מהרמקולים ומתחבר מאחורי המחשב לשקע שצבעו ירוק בהיר. אם זה חיבור מסוג USB יש לחברו לשקע USB – ראו הסבר ביחידה "היכרות עם מכשירים דיגיטליים ויישומי רשת" בחלק ב' של החוברת).
3. ודאו שהרמקולים מופעלים (יש נורית הפעלה שמציינת כי הרמקולים מופעלים. אם הנורית כבויה, זה הזמן ללחוץ על לחצן הפעלה On/Off של הרמקולים. אם לחצתם והנורית לא נדלקה, יש לוודא שהרמקולים מחוברים לשקע חשמלי).

ודאו שכפתור עוצמת הקול שבתיבת הרמקולים לא על אפס. עדיין לא שומעים?

1. בתחתית המסך, לחצו על הלחצן **Speakers** .
2. ודאו שהמחונן אינו נמצא במצבו התחתון ביותר. אם הוא במצבו התחתון, מקמו את הסמן על המחונן, לחצו על המקש השמאלי וגררו אותו כלפי מעלה תוך כדי הלחיצה, וכשמיקמתם בגובה הרצוי – שחררו את האחיזה.

סקירה כללית של אפשרויות נגישות נוספות

1. היכנסו לדף האינטרנט (אם אתם זקוקים לעזרה הסתייעו במדריך):

<http://windows.microsoft.com/he-IL/windows/help/accessibility>

2. קראו את האפשרויות השונות, כדי לדעת כי הן קיימות ולבחור לעצמכם התאמות לפי הצורך.

ארגונומיה

ארגונומיה עוסקת בקשרים השונים בין האדם לסביבת חייו.

ארגונומיה היא רב-תחומית וכוללת הנדסה, עיצוב, חינוך, פיזיולוגיה, תנועה, יציבה ועוד. מטרתה העיקרית היא להגביר את היעילות האנושית תוך הפחתת טעויות, הגברת הנוחיות ושמירה על הבריאות – להפוך את הסביבה "ידידותית" למשתמש.

לפני שנתחיל עלינו ללמוד כמה כללי בטיחות. ישיבה ממושכת מול המחשב עלולה לגרום כאבים בגב ובעורף ונזקים נוספים לגוף. לכן נצטרך ללמוד כמה שיטות וכללים כדי שנשמור על הבריאות, שחשובה לנו מכול.

צריך תמיד לדאוג לארגון נכון של עמדת העבודה שלנו ולשבת בצורה נכונה מול המחשב.

אזרחות דיגיטלית – הכרת המחשב והאינטרנט

ארגון עמדת העבודה – הצעות שונות

הכיסא:

- ⊙ משענת גב, מושב עמוק (באורך הירכיים), משענות לידיים.
- ⊙ כיסא מתכוון המאפשר להתאים את גובה המושב, זווית משענת הגב וגובה המשענות לידיים.
- ⊙ משענת מושב עם תמיכה לשקע בגב התחתון, בצורת בליטה במשענת, או שימוש בכרית.

השולחן:

- ⊙ גובה השולחן צריך לאפשר לכיסא להיכנס מתחתיו.

מיקום המסך:

- ⊙ גובה: המסך מוצב בגובה העיניים מול הפנים, מרכז המסך בגובה הסנטר.
- ⊙ מרחק: 55–75 ס"מ מהעיניים.

מיקום המקלדת:

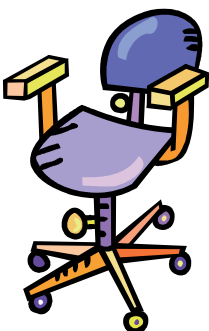
- ⊙ המקלדת תמוקם בגובה המרפקים כך שהזרועות נמצאות בצדי הגוף. על המרפקים להיות בכיפוף של 70–90 מעלות.

תאורה וסנזור:

- ⊙ יש למקם את המסך כך שאין מקורות סנזור, כמו אור החלון או מנורה, הממוקמים מולו.

הצעות לישיבה נכונה מול המחשב

- ⊙ ישיבה על כל המושב בלי להתכופף קדימה.
- ⊙ גב זקוף וצמוד למשענת – תמיכה לגב התחתון על ידי בליטה בכיסא, כרית או מגבת מגולגלת.
- ⊙ כפות הרגליים על הרצפה – התאימו את גובה הכיסא או השתמשו בהדום (שרפרף, ספר טלפונים וכד').
- ⊙ זווית הברך 90 מעלות.
- ⊙ משענת הכיסא 90–100 מעלות, גב זקוף.
- ⊙ זווית המרפק 90 מעלות, ידיים מונחות על משענות הידיים.

תיקיות ומסמכים (קבצים) – כיצד מאוחסן המידע במחשב שלי?

בארון שלי במשרד יש שורות של קלסרים. בתוך כל קלסר יש חוצצים (מפרידים ובדרך כלל צבעוניים), המחלקים את הקלסר לחלקים ובתוך כל חלק (בין חוצץ לחוצץ) יש מסמכים. סידור התכנים במחשב עובד באופן דומה לארון התיק שלי. לארון במחשב קוראים **דיסק**. זהו אמצעי אחסון שבו רשום המידע במחשב גם לאחר שסוגרים את החשמל (ועוד מעט נסגור אותו, את המחשב). התכנים בדיסק המחשב מסודרים במבנה **תיקיות**.

אם יש לי קלסר (תיקייה) בשם "מיסים", שבו נשמרים תשלומי המיסים, כדי להקל על מלאכת התיק אפשר לחלקו לחלקים (כל חלק הוא תיקייה): תיקייה למיסים ועד בית, תיקייה למיסים עירייה ותיקייה לאגרת טלוויזיה (גם זה מס). סוגי המסמכים הנשמרים בקלסר: קבלות, הוראות תשלום, מכתבים וכל מסמך רלוונטי אחר.

מכיוון שאנו עוסקים במחשב, סוגי המסמכים הרבה יותר מגוונים וכוללים: תמונה, קול, מצגת, מסמך אלקטרוני, סרט וידאו ועוד. המסמכים במחשב נקראים מסמכים או קבצים – זה אותו הדבר. בכל תיקייה במחשב אפשר לשים מסמכים ואפשר לשים תיקיות. בכל תיקייה הנמצאת בתוך תיקייה אחרת אפשר לשים מסמכים וגם תיקיות. המבנה הזה נקרא "עץ התיקיות" – תיקייה בתוך תיקייה.

פתיחת תיקייה עם שם (שלנו, כמובן!)

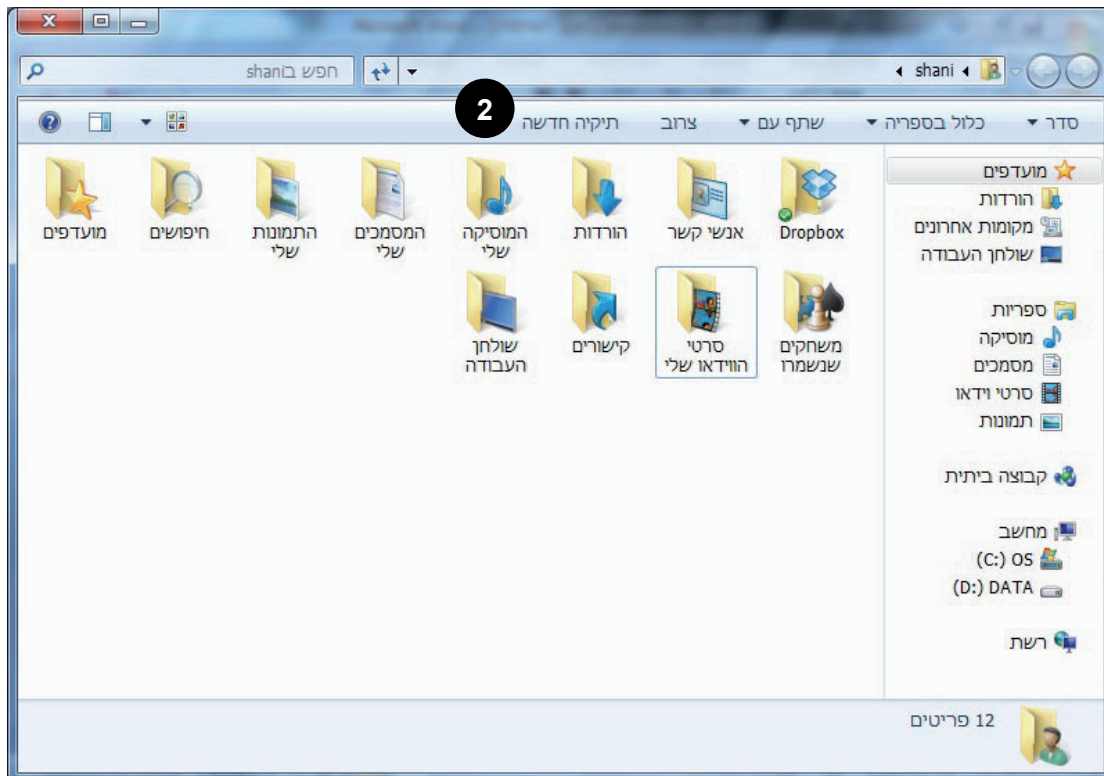
1. לחצו לחיצה כפולה על תיקיית **משתמש** (User) הנמצא על שולחן העבודה, שבה תוכלו

לראות תיקיות צהובות , כמו **המסמכים שלי** (My Documents), **סרטי הווידאו שלי** (My Videos) **והתמונות שלי** (My Pictures).

בעיה ופתרון

אין תיקיות כאלה , יש תיקיות כאלה: זה בסדר?
זה רק שינוי תצוגה. תיקייה היא תמיד צהובה.

2. לחצו תיקיה חדשה (New Folder).

3. ראו את התיקייה החדשה בחלק שבו נמצאות שאר התיקיות, כך:

4. בזמן ש"התיקייה החדשה" מודגשת בכחול כמו בתמונה קטנה זו, הקלידו את שמכם במקום שבו כתוב **תיקייה חדשה**.

בעיה ופתרון

אני מקליד על מקשים באנגלית ורואה אותיות בעברית. איך אני משנה שפה?
בשורת המשימות, בתחתית המסך, רשום HE אם שפת המקלדת היא עברית, או EN אם שפת המקלדת היא אנגלית. כדי לשנות מעברית לאנגלית או מאנגלית לעברית יש ללחוץ ולבחור שפה אחרת.
אפשר גם לשנות את שפת מקשי המקלדת (כלומר לעבור מהקלדה בעברית לאנגלית ולהפך), על ידי הקשת צירוף המקשים Alt+Shift, הנמצאים בצדה השמאלי של המקלדת.

בעיה ופתרון

אני מנסה להקליד אבל שום דבר אינו קורה. מה לעשות?

1. סמנו את התיקייה.
2. לחצו לחיצה ימנית בעכבר.
3. ברשימה הנפתחת לחצו **שנה שם** (Rename), ועכשיו הקלידו את שמכם כשם התיקייה.

5. הקישו על מקש **Enter** כדי לסיים את תהליך יצירת התיקייה.

עכשיו התיקייה החדשה (עם שמכם) מסומנת.

כניסה לתוך התיקייה שיצרתם (או כל תיקייה אחרת)

1. הציבו את סמן העכבר מעל התיקייה שאליה אתם רוצים להיכנס.
 2. לחצו לחיצה שמאלית בעכבר.
 3. הקישו **Enter** ויפתח חלון התיקייה. שם התיקייה מופיע בכותרת החלון הכחולה בראש החלון.
- התיקייה החדשה שפתחתם ריקה, וזה בסדר כי היא חדשה.

יצירת תיקיות נוספות בתוך התיקייה הנושאת את שמכם (או בכל תיקייה אחרת)

1. לחצו **תיקייה חדשה** (New Folder) בחלון.
- בחלק שבו נמצאות התיקיות הופיעה תיקייה חדשה, כך:
2. הקלידו **מתכונים** בעברית במקום **תיקייה חדשה**.
3. הקישו על מקש **Enter** כדי לסיים את תהליך היצירה של תיקייה בשם **מתכונים**.
- ניצור עכשיו עוד תיקייה בתוך התיקייה הנושאת את שמכם:
4. לחצו **תיקייה חדשה** (New Folder).
- בחלק שבו נמצאות התיקיות הופיעה תיקייה חדשה.

אזרחות דיגיטלית – הכרת המחשב והאינטרנט

5. הקלידו **מאמרים** בעברית במקום **תיקיה חדשה**.

6. הקישו על מקש **Enter** כדי לסיים את תהליך היצירה של תיקייה בשם **מאמרים**.

עד עכשיו פתחנו שתי תיקיות בתוך התיקייה הנושאת את שמכם: **תיקיית מתכונים** ו**תיקיית מאמרים**.

כניסה ל**תיקיית מתכונים**:

1. הציבו את סמן העכבר מעל ה**תיקייה מתכונים**.

2. לחצו לחיצה שמאלית בעכבר.

3. הקישו **Enter**.

ה**תיקייה מתכונים** נפתחת ואין בה דבר – היא ריקה.

יצירת **תיקייה** בתוך **תיקיית מתכונים**:

1. לחצו **תיקיה חדשה** (New Folder).

בחלק שבו נמצאות ה**תיקיות** הופיעה **תיקייה חדשה**, כך:

2. הקלידו **מנה ראשונה** בעברית במקום **תיקיה חדשה**.

3. הקישו על מקש **Enter** כדי לסיים את תהליך היצירה של **תיקייה בשם מנה ראשונה**.

סיכום התרגול עד כה:

- ב**תיקיית משתמש** (User) פתחנו **תיקייה** עם שמכם (כל אחד פתח **תיקייה** עם שמו).
- בתוך ה**תיקייה** הנושאת את שמכם פתחנו שתי **תיקיות: מתכונים ומאמרים**.
- בתוך **תיקיית מתכונים** פתחנו **תיקייה בשם מנה ראשונה**.

גוללים ורואים יותר

איך אפשר לראות תכנים שהם חלק מהעמוד אך נסתרים ואינם מופיעים על המסך?

ייתכן שחלון **משתמש** (User) אינו יכול להציג את כל התכנים – בעיות של תצוגה. חלק מהתיקיות והקבצים אתם פשוט לא רואים. אנחנו צריכים מנגנון שיסייע לנו להזיז את החלון כדי לגלות את שאר התכנים.

דמו לכם את התיקיה כמסמך ארוך המכיל קבצים ותיקיות.

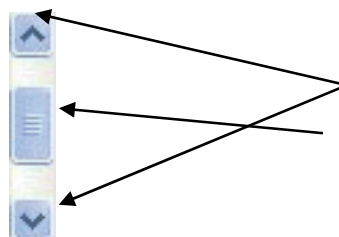
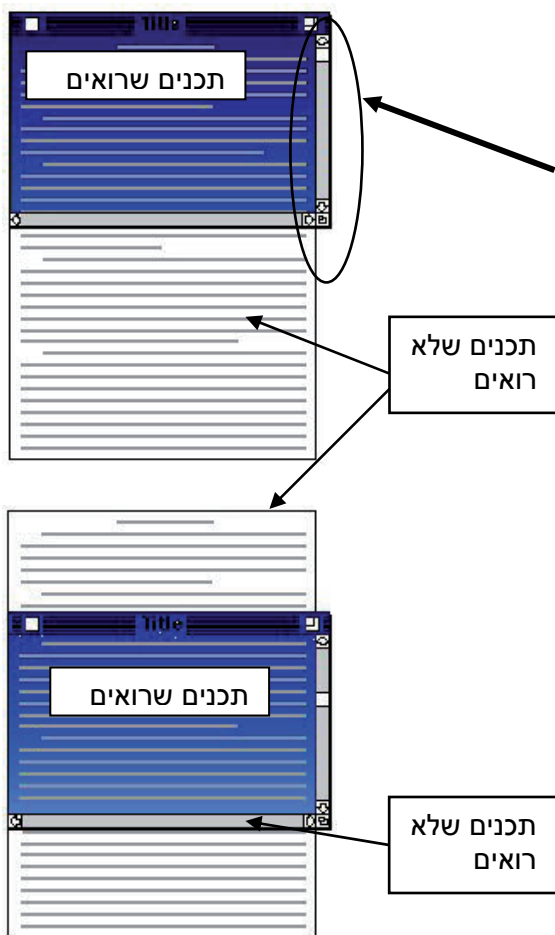
בתרשים מצד שמאל אנו רואים דף ארוך עם תכנים רבים שלא ניתן לראות את כולם.

כשזה המצב, ייפתח בצד ימין **פס גלילה** (Scroll Bar) שבעזרתו אפשר להזיז את החלון על פני התכנים.

פס גלילה מורכב מ:

חץ גלילה

תיבת גלילה

לחיצה על החצים שבפס הגלילה או גרירת התיבה של פס הגלילה בעזרת העכבר כלפי מטה, יגלו לנו תכנים הנמצאים בהמשך. התכנים בחלקו העליון של הדף "ייעלמו".

אותו הדבר כלפי פס גלילה אופקי.

התכנים אשר נראים בחלון

אפשר גם להשתמש במקשי Page Up ו-Page Down שבמקלדת כדי להזיז את החלון מעלה/מטה.

הערה: אם כל התכנים נראים בחלון אחד, אין משמעות למקשים PgUp ו-PgDn וגם לא יופיע פס גלילה.

שיעורי בית

1. תרגול עבודה עם העכבר

שחקו סוליטר.

פתחו את תוכנת הסוליטר:

1. לחצו על תפריט **התחל** (Start).
 2. בצד שמאל של התפריט לחצו **משחקים** (Games).
 3. כעת לחצו לחיצה כפולה על המשחק **סוליטר** (Solitaire).
- שחקו להנאתכם. המשחק נערך בעזרת גרירת העכבר.

2. תרגול עבודה עם המקלדת

תרגלו עבודה עם המקלדת באמצעות אתר האינטרנט ללימוד הקלדה עיוורת:

<http://sense-lang.org/typing/tutor/index.php?lang=HE>

או באמצעות תוכנת Word:

1. לחצו על תפריט **התחל** (Start).
2. לחצו **כל התוכניות** (All Programs).
3. לחצו **Microsoft Office**.
4. לחצו **Microsoft Office Word**.

סיכום היחידה: הכרת המחשב וסביבת העבודה

מודרכים יקרים,

אנא סמנו ✓ ליד המיומנויות שלמדתם ותרגלתם במהלך השיעור.

אל דאגה, מה שלא הספקתם תוכלו ללמוד בשיעור הבא!

אל תשכחו לתרגל ולהכין שיעורי בית.

נושא	מיומנויות עיקריות	עמוד
חלקי המחשב	☐ לזהות ולהכיר את החלקים העיקריים במחשב	15
הפעלת המחשב	☐ להפעיל את המחשב	16
שולחן העבודה	☐ לזהות את הרכיבים העיקריים על שולחן העבודה ☐ להזיז ולסדר סמלים על שולחן העבודה	17 25
כיבוי המחשב	☐ לכבות את המחשב באופן תקין	19
העכבר	☐ ללמוד כיצד להזיז את העכבר ☐ לשלוט במחשב בעזרת העכבר ☐ לשנות את תצוגת העכבר ולהסביר על מה הוא מצביע ☐ לסמן באמצעות העכבר ☐ להשתמש בעכבר להפעלת סמלים על שולחן העבודה: לחיצה כפולה, לחיצה ימנית ולחיצה שמאלית ☐ להזיז, לסגור ולמזער חלונות ☐ להציג על המסך מידע מוסתר באמצעות סרגל הגלילה	20 21 21 22 23 25 42
המקלדת	☐ הכרת מקשים נפוצים ופעולות נפוצות בלוח המקשים	28
נגישות	☐ להגדיל את התצוגה ואת הטקסט ☐ להגדיל סמלים במסך ובשולחן העבודה ☐ להשתמש בזכוכית מגדלת ☐ להגדיל ולהתאים את תצוגת סמן העכבר על גבי המסך ☐ ללמוד כיצד לסדר בעיות בשמע במחשב ☐ אפשרויות נגישות נוספות	31 33 33 34 35 35
ארגונומיה	☐ להכיר בחשיבות עבודה נכונה מול המחשב ☐ לארגן את עמדת העבודה מול המחשב – הצעות שונות	36 37

אזרחות דיגיטלית – הכרת המחשב והאינטרנט

עמוד	מיומנויות עיקריות	נושא
38	☐ להבין כיצד החומר מאוחסן במחשב	תיקיות ומסמכים
38	☐ לפתוח תיקייה חדשה	
40	☐ ליצור תיקייה בתוך תיקייה	
30	☐ להבין את משמעות הלחצן "אישור"	אישור = OK

כעת אתם מוזמנים להמשיך ליחידה הבאה: **מעבד התמלילים Word** (או ליחידת לימוד אחרת שברצונכם ללמוד).

בהצלחה!